

TINGEN

Forår 2016

vandring

TINGEN
- afdelingsblad for Idéhistorie
Forår 2016

Trykt hos:
Fællestrykkeriet for Sundhedsvidenskab
Århus Universitet, Bygn. 1633

Oplag: 100 eks.

Udgives med støtte fra
Institut for Kultur og Samfund

“Tab for Alt ikke Lysten til at gaae: jeg gaaer mig hver Dag det daglige Velbefindende til og gaaer fra enhver Sygdom; jeg har gaaet mig mine bedste Tanker til, og jeg kjender ingen Tanke sa tung, at man jo ikke [kan] gaae fra den.”

- Søren Kierkegaard

Leder...

Vandring tager tid – ligesom det tager tid at skrive en artikel, boganmeldelse eller andet til TINGEN, og ikke mindst derfor er vi glade for endnu en gang at kunne præsentere et blad spækket med interessante og bredtfaavnende tekster. Fremskridtsreform, tidtagning og kapgang fylder meget i vores verden, men heldigvis ikke så meget, at vandringens kunst er en glemt kunst. Der findes stadig vandrere. Der findes dem, der vandrer mentalt, der når nye højder i tænkningens bjerge, og der findes dem, der sætter det ene ben foran det andet med eller uden formål. I dette nummer af TINGEN undersøges, hvordan vi med vandringen selv forandres og forandrer vores omverden. Vandringen er nemlig ikke blot en individuel handling; med teksterne, der omhandler kollektive vandring, får vi også et politisk aspekt. Idéhistorie er således i sig selv en vandrer – én der giver sig tid, én der opmærksomt indtager den omkringliggende verden – én der begiver sig ind i metafysikken, ned i historien eller ud i samtidens politiske strømninger.

Første sektion af TINGEN bringer som altid temaartikler, og dette nummer starter i en fjern fortid. Dea Sofie Kudsk har skrevet en artikel om nomader, hvori vi kommer med ud over de mongolske stepper og ind i en diskussion af bofasthedens historie. Herfra går vi videre til Valdemar Nielsen Pold og en diskussion af social mobilitet samt forudsætningen af menneskets kvalificerede vilje. I Markus Christian Hansens polemiske artikel om Exodus vender vi blikket mod forholdet mellem den nutidige flygtningekrise og den politiske ontologi. Derefter forsætter vi til Benjamin Krogh Møllers artikel om Internationale Situationister og deres forestillinger om en psykogeografisk vandring i byrummets rhizom. Plotin, der tidligere var en del af pensum, får et comeback i David Dragsteds artikel. Her er der ingen ben i bevægelse, men til gengæld en fascinerende indre vandring på vej mod det ene og ekstasen. Indenfor temaet har vi også et essay skrevet af Mathias Stensig Kristensen med titlen: "Beat – 'I think of Dean Moriarty'". Her får vi et indblik i en af de mest spændende udtryk indenfor det 20. århundredes litteratur – beat, og i Jack Kerouacs kultroman *On the Road* hvor vandringen har fået motor og landevej under fødderne.

TINGEN gør en ære i at præsentere I kære idéhistorikere for interessante idéhistoriske tiltag og denne gang har vi nyt fra både KALIF, mentorordning og læsekredse. Årets første introducerede tænker er Roland Barthes og det er Jacob von Dichmann, der fører os på sporet af manden, der ganske provokerende plæderede for 'forfatterens død'. I introduktionen fokuseres på Barthes tanker om forholdet mellem forfatter og værk.

Som altid er der sidst i bladet en anmeldersektion, hvori blandt andet bøger af to af idéhistories store kanoner hhv. Dorthe Jørgensen og Mikkel Thorup anmeldes. Der er tale om så forskellige titler som *Den skønne tænkning* (anmeldt af Markus Christian Hansen) og *Statens idéhistorie* (anmeldt af Carmen Grove Vind) (apropos alle de stier idéhistorien kan vandre på). Endnu en bog om begrebet 'stat' – nemlig Ole Thyssens *Statslegender*, er kommet under Frederik Ingvars anmelderlup. Marie Søndergård har til slut anmeldt Jørgen Steen Nielsens *På den anden side*, der bringer os til Skotland og en *rejse i omstillingens grænseland*.

Som altid skal opfordringen lyde: SKRIV til os. Hvis du sidder med en idé til en artikel eller et essay, hvis du brænder for at læse og anmelde en bog eller noget ganske tredje så kontakt os på vores mailadresse ide.tingen@gmail.com. Derudover ønsker vi os (selvom vi godt ved det ikke er jul) temaartikler – læs om næste udgave af TINGENS tema i call for papers. Vi på redaktionen glæder os til at læse, guide og hjælpe med teksternes tilblivelse.

Til sidst er der kun tilbage at ønske god fornøjelse med læsningen!

Markus Christian Hansen og Dea Sofie Kudsk, temaredaktører, på vegne af TINGEN-redaktionen.

Hvem...

Redaktion

Markus Christian Hansen (ansv. tema-redaktør)

Dea Sofie Kudsk (ansv. tema-redaktør)

Louise Rognlien (ansv. redaktør)

Astrid Lykke Birkving

Biko Martin

David Dragsted

Emil Højrup Vinther

Frederik Ingvar dt

Marcus Lee Nadal

Marie Yde Søndergård

Sara Benedicte Neukirch

Bidragssydere

Dea Sofie Kudsk

Valdemar Poldi

Markus Christian Hansen

Benjamin Krogh Møller

David Dragsted

Mathias Stensig Kristensen

Jacob von Dichmann

Carmen Grove Vind

Frederik Ingvar dt

Marie Yde Søndergård

Layout

Biko Martin

Sara Benedicte Neukir

Forside/Design

Dea Sofie Kudsk

Kontakt

ide.tingen@gmail.com

Indhold

tema: vandring

Dea Sofie Kudsk: Det omvandrede menneske s.??

Valdemar Nielsen Pold: s.??

Markus Christian Hansen: Exodus! s.??

Benjamin Krogh Møller: Psykogeografi - glat vandring s.??

David Dragsted: En vandring mod ekstasen s.??

essay

Mathias Stensig Kristensen: s.??

andet

mentorordning: Brobygningsmentorer s.??

læsekreds: Global idéhistorie s.??

læsekreds: Økonomikritisk læseplan s.??

introduktion til en tænker

Jacob von Dichmann: Roland Barthes s.??

anmeldelser

Markus Christian Hansen: *Den skønne tænkning* s.??

Carmen Grove Vind: *Statens idéhistorie* s.??

Frederik Ingvar: *Statslegender* s.??

Marie Søndergård: *På den anden side* s.??

Call for Papers

tema:
vandring

Det omvandrende menneske

Hvis al jord ejes af nogen, giver det ikke meget plads til den omvandrende nomade og dennes kvægflotte. Med kvæget er vi nu nået frem til det centrale for nomaden. Nomadetilværelsen er det modsatte af en målløs flakken rundt. Det handler om græsning." (Chatwin, 1994: 75)

Fastboere og nomader

Inden mennesket slog sig ned og blev bonde var det omvandrende og uden fast bopæl. Sådant bliver det ofte fortalt – som en udvikling. Som om det blot var vejrforholdene, redskaberne og kundskaberne, der manglede for at mennesket kunne forlade den uciviliserede, ufastr leveform og slå sig ned. Men så enkelt er det selvfølgelig ikke.

De første mange tusinde år var menneskene jægere og samlere. De var ikke-domesticerende mennesker. Altså de hverken dyrkede jorden eller holdt husdyr. Dette implicerer ikke nomadisme (og, vil vi senere se, kan i bund og grund ikke kaldes nomadisk levestil), hvor det var muligt kunne jægere og samlere godt leve mere eller mindre bofast. Landbrugslivet tog sin begyndelse for 10.000 år siden efter den sidste istids afslutning. Og bønderne blev ved deres marker. Ifølge lektor Peter K. A. Jensen kan vi takke denne begyndende bearbejdning af naturen for vor nutidige levestil: "Uden landbrug, som fritog dele af befolkningen fra at skaffe føden til sig selv, ville der ikke være opstået fænomener som byer, stater, videnskab, modeskaber, professio-

nelle soldater eller jagerpiloter" (Jensen, 2012: 261). Dyrkning af jorden er hårdt arbejde. Landbruget er højst sandsynligt opstået af nødvendighed – og ikke ud fra et ønske om forandring. Også *Bibelen* fortæller om de to livsformer: den fastboende og den omvandrende. I *Første Mosebog* kan vi se hvorledes der i første omgang er to former for bofasthed: "Abel blev færehyrde, mens Kain blev agerdyrker" (Bibelen, 2014: 12). Af de to brødre, er Abel Guds yndling, det er hans ofringer Gud tager imod. I vrede over at blive vraget slår Kain sin bror ihjel og Guds straf er hård; "Når du dyrker jorden, skal den ikke mere give dig sin grøde." (ibid.). Landmandens forbandelse. Kain grundlægger en by, hans sønner bliver stamfædre til fløjtespillere og smede og "dem, der bor i telte og holder kvæg." (ibid.) Jabal kaldes han der er stamfader til nomaderne – der altså heller ikke i bibelen er en livsform, der opstår tidligere end bondelivet.

Efterhånden som menneskene bredte sig til flere og flere egne, skete også en befolkning af steder der på ingen måde egner sig til landbrug. For omkring 5.500 år siden opstod nomadiske kulturer i Centralasien (Jensen, 2012: 309). Det si-

ger sig selv, at hvis 100 procent af jordens befolkning var nomader ville vi ikke i dag have haft landsbyer, endsige millionbyer. Men at konkludere, at noget som mode-skabere og professionelle soldater ikke ville findes, synes overilet. For eksempel kan vi i forfatteren Bruce Chatwins tekst *Nomadevisioner* fra bogen *Hvad gør jeg her* læse om forfængelighed – den store bevidsthed om udseende og signaler, der hersker blandt nomadefolk. Og om mongolske nomadehære, nærliggende byer gjorde klogt i at frygte.

Det grønne græs

En *trinopfattelse* – at se den omvandrende levevis som et lavere eller i hvert fald tidligere trin, optræder blandt fastboende folkeslag. Med Jensen kan vi sige, at ja: Inden landbrugets fremkomst var stort set hele jordens befolkning i bevægelse. Med dette ja følger dog den indvending, at nomadekulturen er opstået senere end landbrugskulturen. Det er en kamp om definitionen af barbari og civilisation der udspiller sig. En kamp om ret levevis. Ifølge Chatwin kan bofast landbrug og nomadetilværelsen ses som "uforenelige, og dog komplementære systemer" (Chatwin, 1994: 72). Hvis al jord ejes af nogen, giver det ikke meget plads til den omvandrende nomade og dennes kvægflokk. Med kvæget er vi nu nået frem til det centrale for nomaden. Nomadetilværelsen er det modsatte af en målløs flakken rundt. Det handler om græsning. For det er lige præcis dette ordet nomade betyder: "den der lader kvæg græsse". Nomade kommer af det græske noma: Græsgang, græsning. Dermed kan jæger-samlerkulturer ikke

kaldes nomadiske, idet disse ikke havde dyrehold. Ordbogsopslagets sidste definition af nomade er: Omflakkende person. Her ser vi en forskydning af den oprindelige betydning. Når vi i dag for eksempel taler om 'storbynomader', er der jo ingen der forestiller sig mennesker der, med deres kvægflokk, flytter fra Aarhus til New York og tilbage igen alt efter årstiden. Men for at holde os til Tingens tema – vandring – må vi fortsætte længere ind i afdækningen af den oprindelige betydning af 'nomade'. En nomade er ikke først og fremmest en 'vandrer'. Mange nomadestammer er dybt forbundne med deres ride-dyr. Så forbundne at de ikke kunne forestille sig at gå. De mongolske hunnere for eksempel kunne spise, drikke, handle og så videre siddende på hestens ryg (Chatwin 1994: 81) Den dag i dag er der stadig mongoler der lever som nomader, om end flere og flere må opgive denne deres oprindelige livsform. Og det er måske kun et spørgsmål om tid før det bliver umuligt fortsat at bevæge sig henover stepperne med kvægflokkene, fra vinterboplads til sommerboplads og tilbage igen. I filmen *I Have Seen the Earth Change (Mongolia)* følger vi matriarken Marush Narankhuu. Denne 70-årige kvinde har 14 børn, hvoraf kun nogle få har valgt at videreføre en tilværelse med jurten (det runde, hvide telt hvori nomadefamilierne bor), usikkerheden og ønsket om en større og større kvægflod. Det er klimaforandringer og forurening der er skyld i den øgede usikkerhed. Græssets forsvinden. Søernes urene vand. Det handler for så vidt om menneskets evne til at tilpasse sig forandrende forhold. En af Marush Narank-

huus sønner har været langt omkring for at finde bedre græsgange. Og vi ser familien pakke alt hvad de ejer. Til hest og til fods, vandrende (altså ikke som vokset ud af sadlen som hunnerne), ankommer de til det grønne græs. For Marush Narankhuu er det vemodigt. At forlade de kendte floder og højdedrag. At være nomade betyder, at man er tæt forbundet til den jord man bevæger sig henover. Man kender sin sti: "Teltboerne omfatter denne sti med samme følelsesmæssige hengivenhed hvormed en fastboende omfatter sin huse og marker." (ibid., 75) Nomadetilværelsen kan da på ingen måde ses som uden ejendomsfølelse. Om end den kan tage sig anderledes ud end den fastboendes krav om ukrænkelig ejendomsret, høje hegn og pigtråd. Nomadens ejerforhold er tidsligt afgrænset. Stien har kun nomadens interesse så længe den bruges. Når et stykke land er passeret, når den nye boplads er nået er stien ikke nogens. Konflikterne opstår hvis flere vil bruge stien på samme tid.

Romantisering

Chatwin udnævnes af denstoredanske.dk som prototypen på modernitetens nomade – det omflakkende menneske, der rejser fra sted til sted, fra (stor)by til (stor)by. Han tilskrives en vis form for romaniserende forhold til nomaderne. Disse ædle folk. Og Chatwin ses som "bohemeagtig, en pilgrim uden mål" Pilgrimmen der vandrer. Ifølge Chatwin kan pilgrimsfærden ses som et forsøg på at efterligne den rensende vandring. Pilgrimsfærden er altså en erstatning, den fastboende må ty til, noget nomaden ikke behøver. Den

vandring nomadens liv i og for sig altid er, overflødig, besluttet religiøs dyrkelse af guder og ritualer: "For vandringen er i sig selv en rituel forestilling, en »religiøs« katarsis" (Chatwin 1994: 76). Pilgrimsfærden er en særlig form for vandring vi ikke her vil berøre nærmere, men for Chatwin viser vandringen sig som essentielt for mennesket – og det ikke-vandrende menneske må finde på erstatninger herfor – herunder pilgrimsrejsen. Hvis der, som Chatwin forestiller sig, findes et *urbehov* for bevægelse i mennesket, er der måske grund til at se nærmere på den nomadiske livsform når det fastboende menneskes problemer skal tackles. Uden at romantisere. Uden at glemme, at heller ikke nomadefolkene på nogen måder kan undsige sig hverken forfængelighed, ønsker om større og mere, eller voldelige krige.

Dea Sofie Kudsk

Litteratur

Auffret, Jérôme-Cécil (instruktør) (2009): *I Have Seen the Earth Change (Mongolia)*

<http://denstoredanske.dk/Symbolleksikon/Personer/nomader> (besøgt 07.02.2016)

Bibelen, (2014) autoriseret oversættelse 1992, København: Det Danske Bibelselskab

Chatwin, Bruce (1994): *Hvad gør jeg her*, København: Samleren

Jensen, Peter K. A. (2012): *Da mennesket blev menneske*, København: Gyldendal

Markus C.
Hansen

Exodus! - en polemisk overvejelse over vandring som klassekamp

“Findes de nødvendige våben ikke netop i mængdens skabende og profetiske evner?” (Hardt; Negri 2009(a): 78)

Klassebegrebet har efterhånden været på retræte i mange år. Specielt i en nordeuropæisk kontekst kan det for mange virke naivt at tænke i klassetermer; begreber som “proletariatet”, “underbygning/overbygning” og “socialt nødvendigt arbejde” lader til at være fossiler fra de beton-marxistiske 70'ere. Den generelle konsens er at arbejderklassen har sejret sig selv ihjel med velfærdsstaten som det indiskutable omdrejningspunkt i den politiske diskurs. Hvad der dog ikke kan være tvivl om er den klassemæssige forskel der eksisterer på *globalt* plan. Der er tydelige materielle og sociale forskelle mellem hvad der betegnes som den første, anden og tredje verden. Denne artikel vil igennem klassekonfliktens linse hævde, at den nuværende flygtningekrise ikke bare skal forstås som nogle stakkels mennesker der vandrer fra hus og hjem, men nærmere som en manifestation af en global klassekamp. Dermed vil artiklen prøve at åbne op for de positive ontologiske muligheder som denne udvandring har for det immanente politiske plan. Michael Hardt

(1960-) og Antonio Negris (1933-) begreber om exodus og fælleder vil danne grundlag for artiklens polemiske analyse.

Flygtningenes ontologiske potentiale

Hardt og Negri udlægger i deres værk *Commonwealth* (2009) deres begreb om *exodus*. Exodus betegner “en subtraktionsproces fra forholdet med kapital via en aktualisering af arbejdskraftens potentialitet” (Hardt; Negri 2009(b): 152). Produktiviteten er i den post-fordistiske økonomi blevet koncentreret omkring de såkaldte *fælleder*; domæner, der hverken kan betegnes som private (ejet af individer) eller offentlige (ejet af staten). Disse fælleder er ikke bare naturmæssige (vand, luft, skov osv.), men også sociale (sprog, kærlighed, kultur osv.). Kapitalismen har i dag fået en parasitisk karakter, og kan kun producere merværdi ved at “svæve” over fælleder, for derefter at hhv. udnytte eller subsumere dem (op. cit.: 142). Hvordan ville den moderne fabrik kunne fungere uden rettigheder

(legitimeret med vold) til at forurene atmosfæren, grave i jorden eller dumpe affald i floder og søer? Hvordan ville den moderne kulturindustri kunne skabe værdi uden malerkunst, musik eller litteratur? Den post-moderne produktion fungerer på udbytning af objektive naturalier og subjektivt skabte billeder, forestillinger og følelser. Exodus betegner en udvandring fra denne logik, og er dermed en re-appropriering af værdi via en transgressiv selvjernelse fra den kapitalistiske logik. Exodus kan både forstås som en udvandring i bogstavelig forstand, samt som en immateriel kognitiv udvandring¹. Exodus er en indstiftelse af en ikke-voldelig afstand til det nuværende samfunds strukturering og udgør dermed et meget reelt begreb om de udbyttedes modstand mod de udbytende. Exodus er helt immanent. Dermed er det der skabes med handlingen exodus en *positiv og forandrende* ontologisk ændring, da ontologien netop skal findes i det materielle. Exodus er den handling der afviser den herskende samfundslogiks muligheder, for dermed at *sprænge* de grænser der stilles op af den dominerende klasse i form af transcendent forestillinger. Ideer som "folk", "nation" og "lov" bliver udfordret på immanensens plan. Da flygtningene ankom til Europa i et hidtil uset antal, så blev der ikke banket på fort Europas dør. Det transcendent regelsæt som EU bygger på blev udfordret så kraftigt, at det viste sig at være intet andet end et luftkastel som kun virkeliggør sig via en immanent brug af magt. Dermed skaber flygtningenes exodus en ontologisk po-

litisk forandring, som diverse statsapparater kun kan reagere på. Magtinstitutionerne viser sandheden om sig selv - at de i deres kerne fungerer *reaktionært* (Hardt; Negri 2009(a): 318-319).

"Ved hjælp af de institutionelle normaliseringsprocesser skjuler magten de forhold, som karakteriserer dens kontrol over samfund og liv, frem for at afsløre og fortolke dem" (Op. cit.: 77).

Som Hardt og Negri formulerer det, så "(...) træder nomadisme og raceblandning frem som dyder" (Op. cit.: 319-320). Flygtningestrømmen er netop det moment der peger i mod et menneskeligt fælleskab qua sine egalitære undertoner. Der sker en dobbelt bevægelse, hvor mennesket både reduceres til flygtning, men netop derfor hæves til verdensborgeren. Flygtningestrømmen er *frigørende* fra de postkoloniale logikker. (Op. cit.: 320-321) Udfordringen er ikke hvordan vi *stopper* migration og immigration, men hvordan vi *alle bliver* migranter og immigranter.

Dermed kan man forstå flygtningestrømmen ikke bare som et problem, men også som en forandrende kraft som kan åbne det politiske og samfundsmæssige felt. Dette er selvfølgelig en mildest talt optimistisk læsning af den nuværende situation, og det er klart at det er svært, hvis ikke direkte farligt, at forstå flygtningestrømmen som et enkelt subjekt. Flygtningene er ikke fakkeltbærere der kommer for at skabe forandring i et system der lider af ud-

bredt politikerlede, økonomisk prækariatet og en generel eksistentiel angst. Det er vigtigt ikke at falde i den gamle marxistiske fælde, hvor enhver tanke om forandring i historien har en snert af teleologi. Men vi har allerede set, og ser til stadighed, en form for demokratisk deltagelse på et ikke-statsmæssigt niveau hvor mennesker hjælper lokalt, samt diverse aktioner afholdt på tværs af landet. Der ser vi en faktisk ontologisk forandring, en potentialitet som gribes af singulariteter og kollektiver på tværs af landet via en udvidelse af hvordan demokrati kan forstås og praktiseres.

Kritisk udsyn

På baggrund af denne nye situation vil jeg nu prøve at optegne nogle visioner for, hvordan vi kan gribe den ontologiske nyskabelse indenfor den nutidige politiske situation som flygtningene kan åbne op for - *hvad der må gøres*, som det før er blevet udtrykt. Hvad kan vi gøre for at fastholde momentet?

Det første er at tillade flygtningene at skabe værdi. Hermed menes der ikke blot en form for økonomisk monetær værdiskabelse, men også en værdiskabelse der helt og holdent er placeret i det intermenneskelige. Social værdi, biopolitisk produktion, er hvad der skaber de fællede som værdien i stadig større grad forankres i (Op. cit.: 320). Tillad en cirkulation af sprog, etnicitet og social væren ved at rive de hierarkiske murer ned der danner en form for immateriel apartheid. En flygtning

har både behov for og begær efter en grundliggende sikkerhed samt den højeste selv-realisering - hvorfor ikke tillade at de selv kan skabe dem? Den nye apartheid fungerer ikke blot via den meget materielle *grænsebom*, men også via den immaterielle *diskurs*. Så længe at flygtningen forstås som *parasit*, så vil hierakiet opretholdes. "Rum, som kun kan gennemkrydses, skal omdannes til livs-rum; cirkulation må blive til frihed" (Op. cit.: 319).

Disse murers ontologiske status er tæt knyttet med den konstant reproducerende epistemologi. Derfor må næste punkt være en kritik på et transcendentalt plan. De kategorier som vi tænker det politiske i må forandres. Værdibegrebet må forstås på selve livets plan; de gamle hierarkier såsom stat, familie, etnicitet og køn må tænkes væk. At løse krisen kræver ikke blot at vi må stille os på abstraktionens niveau, men at vi må gøre abstraktionens niveau til vores nye *nulpunkt*. Hele vores liv er vi blevet fortalt om "Danmark", om "kultur", om "fattigdom". Nu må individet sættes fri fra de gamle kategoriers jernbur; kategorier, der tjener til opretholdelsen af mentale og fysiske barrierer omkring fællede, der lader dem subsumere under det private eller det offentlige. Hvis man tror at distinktionen privat/offentlig er en naturlig kategori tager man fejl. Det er ikke andet end en abstraktion fra det fælles som opretholdes via *vold*. Dette sproglige og bevidsthedsmæssige projekt virker måske som det mest håbløse ift. seriøs forandring, men

her må vi huske på at sproget konstant forandrer sig bag om ryggen på os - hvorfor skulle en bevidst ændring ikke kunne være mulig? Enhver afvisning af dette vil være af reaktionær og statisk karakter, og hvordan vil du være statisk i en cirkulationens tidsalder? Hvis produktionen idag forstås som livsmæssigt i stedet for strengt økonomisk, så er det som der opfordres til her en *re-appropriering af det fælles* (Hardt; Negri 2009(b): 164). Vi må insistere på at generobre sprog, socialitet og kultur, og ikke lade det blive udnyttet af reaktionære hierarkiske magtstrukturer.

Markus Hansen

Noter

1 Dermed ikke sagt at de forskellige måder af exodus ikke kan konvergere

Litteratur

Hardt, Michael; Negri, Antonio (2009a): *Imperiet*, København: Informations Forlag

Hardt, Michael; Negri, Antonio (2009b): *Commonwealth*, USA: Harvard University Press

Benjamin
Krogh Møller

Psykogeografi - glat vandring

Psykogeografi: Studium af de præcise virkninger af det geografiske milieu, som hvadenten det er bevidst indrettet eller ej, indvirker direkte på individets følelsesmæssige adfærd.

Psykogeograf: "Den, som undersøger og meddeler de psykogeografiske realiteter."(S.I.2013:7).

Man har hørt det udlagt, at bevægelsesfriheden er den mest fundamentale form for frihed, vi har. Man kan dog foretage jævnt hen mange forskellige bevægelser, mere eller mindre inde for den ramme af frihed man nu har. Meget tid bruges på at gennemløbe fastlagte ruter der sikrer hverdagens opretholdelse over tid. Ofte en færdsel i velkendte måske trivielle landskaber. Undtagelsesvis sker en mere ekspeditionsmæssig type bevægelse, hvor bevægelsens rumlige dimension fremhæves. F.eks. et besøg på et nyåbnet bibliotek.

Tager man sig den frihed at forsøge en hybrid af disse, hvor f.eks. forandret færdsel i velkendte landskaber forventes at afdække noget nyt, måske endda udgøre bearbejdet til en verdensomspændende revolution, så begynder psykogeografien at melde sig.

Jeg fokuserer her på psykogeografien som den blev konceptualiseret af Situationistisk internationale, en kunstnerisk/politisk avantgardegruppering fra 1957 - 1973. Som en avantgardebevægelse i ordets egentlige

forstand¹ skriver S.I. efter deres egen logik fra en fremtidig position - samtidens dom er irrelevant, en dag skal samtiden dømmes efter avantgardens målestok[bolt,2013:25]. Dette (og andet til) har den konsekvens at S.I. ofte skriver sig ind i et ret lukket - esoterisk - univers, hvilket kan være ganske fint, men ikke nødvendigvis siger så meget om hvad de egentligt navigerede i. Derfor har jeg allieret mig med Gilles Deleuze og Félix Guattari der i *Tusind Plateauer* fra 1980 blandt mangt og meget skriver om forholdet mellem det sporadiske(psykotiske/rhizomatiske) og det systematiske(gængse/binære), en tematik der virker relevant for avantgarden som balancerer på kanten af virkeligheden. Hvor S.I. i deres sprogbrug er forholdsvis lukkede og ekstreme er D&G metaforiske og medgørlige. Så håbet er med D&G at kunne foretage en udlægning og bred klassificering af S.I.s brug af psykogeografien.

Deleuze og Guattari, glat og stribet

Meget abstrakt definerer D&G to grundlæggende forskellige rum, eller værensformer. Det glatte og det stribede.

Spændingen herimellem beskrives som nomos overfor logos, som det normadiske overfor det bofaste, eller som filt overfor vævet stof. Filt med konnotationerne komplekst, heterogent og centerløst. Det sribede og det glatte har hver deres videnskab og særlige former for association og bevægelse. (D&G, 2005: 619).

"Det glatte rum er et felt uden rørledninger eller kanaler. Et felt, et heterogent glat rum, formæles med en ganske særlig type mangfoldigheder: de ikke-metriske, ikke-centrerede, rhizomatiske mangfoldigheder som udfylder eller indtager rummet uden at 'optælle' det, og som man kun kan 'udforske til fods'." (Ibid:479).

Det sribede rum, identificeret med det vævede stof, ligner et koordinatsystem. Bevægelse sker som linjer trukket mellem fastsatte punkter heri, den korteste vej mellem to koordinater. En del bevægelser er altså umuliggjorte, idet bevægelsen altid er retningsbestemt. I det glatte rum derimod definerer bevægelsen linjen, retningen kan være omskiftelig. Det bliver sporadiske linjetræk ikke defineret af målet, men af det de støder på. Vandringen er ikke pejlet efter afstribninger i rummet, såsom (geografiske) længde- og breddegrader. Det er en nomadisk, famlende eller taktil navigation (D&G, 2005: 624).

Det glatte og det sribede skal ses som to abstrakte ekstremer, og de forekommer kun i blandet form. Dog dominerer det sribede helt klart den moderne civilisation.

Oversættelsen fra glat til sribet sker ved en koordinatbaseret transskription, i hvilken det glattes dynamik går tabt. Til gengæld retningsbestemmes energien, det fastfrosne glatte udgør et system, der i det hele taget muliggør overblik og udvikling (ibid: 633). Af en sribet tilstand kan den glatte tilstand reetableres ved en tilstrækkelig mængde sporadisk bevægelse, - dette kan forstås som meget, men har fra systemets vinkel karakter af paradoks kollaps (ibid: 652).

S.I. guerilla avantgardisme

London Psychogeographical Association blev grundlagt i 1957 og umiddelbart efter indlemmet i Situationistisk Internationale. S.I. Centrede sig omkring Guy Debord - mest kendt for bogen *Skuespilssamfundet/society of the spectacle* (1967). S.I. kan ses som en efterkrigstidsforlængelse af dadaisterne og den Bretonske surrealisme. Hvor surrealisternes endte i en forsøgt flirt med det franske kommunistparti, så S.I. derimod intet håb i nogle eksisterende grupperinger (Ibid: 32). Nedbrydelsen af den herskende orden i alle dens facetter var første skridt på vejen mod målet: etableringen af individets frihed til konstruktion af egne situationer. Helt basalt vil det egentligt sige individets ubetingede frihed til kreativ leg. Den totale nedbrydelse af grænsen mellem kunsten og det levede liv (S.I. 2013: 6). Særligt to aspekter af det såkaldte skuespilssamfund stod i vejen for legens fri-

gørelse. Dels passiviteten født af underholdningsindustrien, over for hvilken den almene borger sås som konsument og altså ikke aktivt deltagende. Dertil de kulturelle vaner der reducerede hverdagens situationer til skuespil. Logikken eller vanetænkningen kategoriserede og dermed fragmenterede legens materiale. Hele rummet var okkuperet og opdelt af fjenden også i konkret forstand. Byens udformning, dens 'kanaler' afholdte f.eks. den frie vandring fra at opstå(ibid:21). Det er blandt andet her psykogeografien bliver relevant for S.I.: Studium af de præcise virkninger af det geografiske milieu(miljø).

"Ser man bort fra et politimæssigt synspunkt, så er Haussmanns Paris en by, der er bygget af en idiot, [...] en kommende urbanisme vil tage sigte på konstruktioner, som ved siden af lignende nyttevirksomheder vil tage hensyn til de psykogeografiske muligheder"(Ibid:30).

Samtidig var S.I. også ramt af handlingslammelse. Problemet var skuespilsamfundets totalitet og evne til appropriation. Revolutionen var allerede et skuespil i reklamerne. Kritik i form af Politik, kunst, filosofi, - statiske produkter blev uundgåeligt kommercialisme - de skuespilsgjortes(Bolt,2013:29). Værket som udtryksform var altså stort set umuliggjort. Af mulige midler var der mere eller mindre kun 'detournement' tilbage: Nedbrydningen af logikken og vanerne, løsrivelse af ting fra deres plads i systemet og positionering ifht. andre løsrivne ting med henblik på at en eventuel beskuer selv måtte etablere forbindelserne. Altså

sammenrodning af kategorier, enten som konceptuelt greb eller som ren handling(S.I,2013:22).

(the Naked City, Guy Debord)

I henhold til dette synes det muligt med Deleuze og Guattaris vokabular at forstå S.I. som indkapslet i et stribet rum, søgende at etablere en glat tilstand. Détournementet kommer til at ligne den sporadiske bevægelse der nedbryder en stribet tilstand, etablerer en glat, og dermed muliggøre frie associationer. Men ifølge D&G, er der kun en glat 'frihed' i kontrast til det nedbrudte stribede system(Ibid:651).

En gennemkrydsning af Harzen

Udover en gennemgribende udforskning af Amsterdams bykerne i foråret 1960(S.I,2013:23), var S.I.s psykogeografiske praksis ikke rig på præcise eller definerbare resultater. En bedrift som dog gentagne gange fremhævedes af Debord var at en person blandt hans bekendte gennemkrydsede Harzen sirligt følgende anvisningerne på et kort over det centrale London(Ibid:32). Dette rammer den situationistiske praksis

ret rent. Som en reversering af skuespilssamfundets skuespilsgørelse eller appropriation bruges et formålsbestemt objekt på en gang efter og mod dets bestemmelse. Landkortets mønster, der må siges at repræsentere en kontrast til den psykogeografiske praksis, lagt ned over et nyt landskab ændres til et latterligt postulat, som derpå tages for gode varer. Vandringen bliver en transeagtig leg, der på en gang fordyber sig totalt i det détournerede kort og landskab. Fordybelse ment som legens koncentration, etableringen af frit legende forbindelser mellem kortet og landskabet. Momentant vinder individet altså en magt over det geografiske milieu(miljø), uden at reproducere skuespillet. Bedriften står altså stærkt når det gælder nedbrydningen af de eksisterende kategorier eller brugsformer og etableringen af den frie leg. Der er altså tale om antiautoritativ vandring. Det modsatte af march, ikke bare som sporadisk uorganiseret gang, men som decideret antimarch i sammenbruddets tjeneste.

En glat videnskab?

Psykogeografien spiller altså både en teoretisk og praktisk rolle hos Situationisterne. Med Deleuze og Guattari synes det rimeligt at betegne psykogeografien som, ja, en psuedovidenskab men bedre også som en 'glat videnskab'. D&G identificerer den glatte videnskab med tilblivelse, og den stribede, (institutionelle) med fremskridt(progression over længere tid efter tilblivne systemer) (D&G,2013:633). Den stribede viden-

skab er afhængig af den glatte, her kan nye punkter og sammenhænge kobles. Koblinger der ville være umulige i den stribede logik. I forhold til en vurdering af Situationistisk Internationales succes, (muligvis i undren over at proletariats spontane revolution endnu ikke er indtruffet) kan det bemærkes at man jvnfr. D&G aldrig skal tro, at man kan nøjes med det glatte. Det glatte er ikke i sig selv et ideal eller frihed, det er i udvekslingen mellem de to tilstande, at ting egentligt sker(Ibid:652). Følgende beskrivelse af en glat tilstand indkapslet i et stribet rum synes da også ram-mende på S.I.:

"Ikke alene findes der mærkelige rejser i byen - der findes også rejser på stedet [...]De bevæger sig ikke. De bliver nomader ved ikke at bevæge sig, ikke migrere, ved at kontrollere et glat rum som de nægter at forlade, og som de kun forlader for at erobre og dø. Rejse på stedet, det er alle intensiteters navn, selv når de også udvikler sig ekstensivt."(Ibid:627).

Benjamin Krogh Møller

Litteratur

Internationale, Situationistisk (2013): *Situationistisk Internationale 1962-1967-1970*, Specialtrykkeriet Viborg: AFTER HAND ARCHIVE

Bolt, Mikkel (2013):*Avantgardens selv-mord*, Specialtrykkeriet Viborg: Antipyrine

Gilles Deleuze & Félix Guattari (2005): *Tusind Plateauer - Kapitalisme og Skizofreni*, Sangill Grafisk Produktion: Det Kongelige Danske Kunstakademis Billedkunstskoler.

Valdemar Pold

??

??

Valdemar Pold:

Valdemar Pold:

essay

Mathias Stensig
Kristensen

Beat -"I Think of Dean Moriarty"

*Well, I'm so tired of crying
But I'm out on the road again
I'm on the road again.
-"On the Road Again", Canned Heat*

Der er noget paradoksalt og halvironisk ved *vejen*: dette amerikanske frihedsideal som vi europæere nok aldrig rigtig kan forstå, med mindre vi tager til USA og kører i 15 timer gennem en ørken, hvor der ingen byer er, og hvor der ikke er nogen kvæg, huse eller andet, ud over turister og betonvejen i sig selv. Der er noget frustrerende og vidunderligt paradoksalt ved dette, at *vejen* er der hvor man føler disse "freedoms", som amerikanerne altid rabler om, når der nu igen er sket en skolemassakre, eller der igen er et nyt land med et mærkeligt arabisk navn, som skal invaderes. Det er netop paradoksalt fordi det er her hvor man i sandhed føler sig fri; det er her hvor man forstår hvad det er, de så gerne vil beskytte; men samtidig er der sgu ikke så mange valgmuligheder. For det går kun en vej, en ru betonvej som skærer gennem dette skønne landskab. Man må følge *vejen* hvor end den nu går hen. Der er kun én vej; der er ikke noget valg; man er fri.

Men det er nemt at sidde som europæer i dag, og køre i en Chrysler 300C med ecosystem på vej mod Las Vegas for sjovs skyld, og så bagefter sidde og snakke om *vejen* som dette store meningsfulde 'noget', som om man faktisk

forstår den efter et kortvarigt engangsknald. Der er forskel på dette, og så det, faktisk at være på den; leve på den; leve den. Det er disse folk, som levede *vejen*; disse *vandringsmænd*, som vi må anskue, for at skue *vejen* ordenligt an. Dem har der været mange af gennem tidens løb: hobos, bluesmen, truckere, osv. Dette essay vil dog beskæftige sig den såkaldte Beat-generation, mere specifikt forfatteren Jack Kerouac, mere specifikt hans værk *On the Road*.

Beat kunstnerne

Beat-generationen var en litterær bevægelse som befandt sig på den amerikanske vestkyst og som havde sin storhedstid i 1950'erne. Bevægelsen bestod af en broget flok narkovrag, studenter, småkriminelle og andre suspekter typer. Dens hovedelementer var som følger: Narkotika, åben seksualitet¹, en ny religiøsitet inspireret af østlig zen buddhisme, et opbrud af tidligere litterær- og poetisk tradition i form af en kaotisk, spontan skrivestil. Bevægelsen var ikke interesseret i politiske eller sociale emner, men søgte i stedet at genskabe den amerikanske eksistens, via et opbrud med det gængse samfunds normer. Bevægelsen havde flere medlemmer som

anses for nogle af de største poeter og forfattere i amerikansk historie f.eks. William Burroughs og Allan Ginsberg.

Dette essay handler dog mere eller mindre om bevægelsens navngiver og kickstarter: québécois-amerikaneren Jack Kerouac. Kerouac valgte ordet beat, fordi det havde betydningen af udmattethed, at være udtværet af samfundet, samtidig med, at det også kunne referere til det katolske begreb *beatific*: en salig ophøjethed. Beat-generationen var religiøst ophøjede og eksistentielt gennemtævede. Kerouacs anden bog, den semigale, semibiografiske rejseroman *On the Road* blev et kulturfænomen, som var med til at forme hele 50-60'ernes modkulturelle bevægelse. Medierne var vilde med bogens beskrivelse af et liv på kanten af samfundet, hvor manden ikke gik i fint jakkesæt med slips og stiftede familie med en dedikeret husmoder, som sad derhjemme og passede børn, men i stedet danser til ugudelig negerjazz sammen med en vild mexikansk pige som han mødte to timer før. Den ældre generation kritiserede bogen, men de unge forgudede den: den blev beatnik-biblen og hippie-koranen. Bob Dylan sagde: '*It changed my life like it changed everyone else's*'. Kerouac, som indtil da havde været en obskur, halvforsultet benzedrin-afhængig sut som boede hjemme hos sin *ma-man*, var nu pludselig blevet delegeret rollen som talsperson for ungdommens modkultur. Og de unge, vilde beatniks og guitarspillende hippier kunne ikke have fundet sig en bedre talsmand;

Kerouac var patriotisk, konservativ og katolsk, og han hadede kommunister, beatniks og hippier.² Da journalisterne flokkedes ved Kerouacs fødder for at tilspørge denne boheme-profet blev det hurtigt klart, at dette var alt han var for dem: En profet. De spurgte ham ikke om skrivningens proces, eller om bogens betydning: de spurgte ham om det vilde liv, om jazz, druk, drugs og beat. Det liv, som Kerouac beskrev, var alt hvad *On the Road* havde at byde på for samtiden.³ Men hvad handler bogen om? Og hvad betyder den?

On the Road

Bogen er, som nævnt, et semibiografisk værk, hvori personernes navne, såvel som nogle personlige detaljer er blevet ændret². Bogen beskriver Sal Paradise (Kerouac selv) der rejser på den amerikanske landevej, nogle gange alene. og andre gange sammen med den skrupskøre frihedssjæl Dean Moriarty (hvis virkelige navn var Neal Cassady) som fremstår som selveste Beat-generations avatar. Moriarty er bogens essens og drivkraft: han er en landevejs-Gatsby: en stor skikkelse, som er mere ideal end autentisk; som om kosmos fandt sig gennemstrømmet af sådan en kraft at denne måtte emanere, måtte give afkom, måtte manifestere sig i ét manisk menneske som nødvendigvis må gå under, måske fordi han selv var for fjollet, eller måske fordi vi andre er for kyniske og autentiske. Gatsby skuer fremad på trods af sin stræben efter en personlig fortid, som han aldrig har haft. Han søger dette håb om rigdom og

kærlighed, som Amerika nu engang virkede som, dengang i 1920'erne, hvor byerne blev store og alkoholen var billig. Gatsby er fremtidens amerikaner, "New Money". Moriarty er en amerikansk pionerbarndom, som kom for sent med på dillen. Verden, han befinder sig i, er blevet voksen og ansvarlig. På trods af sin evige fremadgående hast på landevejen skuer han tilbage. Han repræsenterer Beat-generationen: en gruppe mænd for hvem "everything was dead", for hvem den amerikanske drøm og pionerfornemmelsen og alt det der var mistet i storbyen og konformismen. Dengang i 50'erne og 60'erne læste man bogen for dens vildskab og dens løssluppenhed: kritikerne så denne vildskab som et modsvar til bøgerne af "The Lost Generation"³. Hovedpersonerne i *On the Road* finder glæde i alt; de finder det smukke i alt og de finder mening i alt. Dette står i modsætning til Fitzgerald der med sin *The Great Gatsby* netop ville påpege, at drømmen var tabt, fordi vi ikke kunne se mere end overfladen og tog den for det hele, og der var måske nu engang heller ikke mere ved den end dette overfladiske skin. Men i dag, hvor hvermandslitteratur involvere brutal anal voldtægt og sadomasochisme i lange baner, fremstår bogens vilde elementer nærmest harmløse, og når man alle vegner finder folk som gladelig fortæller én om hvor dejligt det er at ryge sig skæv og lytte til dødsmetal, er der ikke så meget kontroversielt ved en bog som snakker om en jazzkoncert med tilhørende sixpack⁴. Når man læser den i dag er det dermed ikke det vilde, som man

lægger mærke til, men det tabte: Sal og Dean søger efter 'Amerika', de søger efter Deans gamle fortrukne far som vist nok er hjemløs. I en central scene i bogen har Dean forladt sin kæreste og deres nyfødte barn (eller måske har hun smidt ham ud) for at tage til Italien sammen med Sal. Dean og Sal stopper i New York, hvor de besøger nogle gamle venner og veninder, heriblandt den fyrige Galatea. Foran hele vendeflokken sætter Galatea Dean op på anklagestolen, og beskylder ham for at være en barnlig, idiotisk, uansvarlig type som ikke tænker på andre end sig selv. Sal forsøger at forsvare Dean, som selv ikke kan gøre andet end at fnise panisk. I fortællerstemmen indser Sal, at Dean er en "HOLY GOOF": et helligt fjols, hvis mange synder gør ham til "the root, the soul of Beatific"; Dean er uskyldig i sin syndighed, og gruppens fordømmelse af ham, af Beat'et selv, skyldes at de var fejlet i deres forsøg på at forstå denne. Sal reflekterer melankolsk over det faktum, at alle Deans gamle disciple nu er blevet gift med ansvarlige kvinder som har tæmmet dem.⁷ Det ironiske ved bogen er, at det *beat*, dette udmattede og ophøjede, som den var med til at gøre til populærkultur, i værket fremstår som noget, der er bortgået eller døende. At den så gjorde beat til populærkultur var vel i Kerouacs øjne som at tommygunne kisten fyldt med bly.

Konklusion

Dengang bogen udkom var det dette citat fra første kapitel, som man mest lagde mærke til:

*"The only people for me are the mad ones, the ones who are mad to live, mad to talk, mad to be saved, desirous of everything at the same time, the ones who never yawn."*⁸³

I dag lægger vi nok nærmere mærke til det følgende citat, som står sidst i bogen, efter Sal og Dean kortvarigt mødes inden Sal skal til koncert med nogle venner:

*"Old Dean's gone, I thought, and out loud I said, 'He'll be all right.' And off we went to the sad and disinclined concert for which I had no stomach whatever and all the time I was thinking of Dean and how he got back on the train and rode over three thousand miles over that awful land and never knew why he had come anyway, except to see me"*⁸⁴

Bogen slutter med dette melankolske citat *"I think of Dean Moriarty"*. Denne vandringsmand. *"I think of Dean Moriarty"*. Dette tabte, dette salige. *"I think of Dean Moriarty"*. Dette barnlige og uansvarlige. *"I think of Dean Moriarty"*. Dette stykke popkultur, som vi nok egentlig ikke forstår bedre i dag end dengang. Kerouac forstod det nok heller ikke helt. Manden var et paradoks, hvilket de fleste jo er. Selv ikke engang Dean Moriarty (eller Neal Cassady som han jo rigtigt hed) forstod nok helt hvorfor han søgte vejen. Han forstod det ikke - han gjorde det bare.

Som et barn.
Som en helgen.

Noter

1 Flere af Beat-forfatterne var homo-

eller biseksuelle. Heriblandt Allan Ginsberg og William Burroughs.

2 Eks. optræder Beat-digteren Allan Ginsberg under det alt for blærede navn 'Carlo Marx', og en faders død er i bogen ændret til en skilsmisse.

3 En anden amerikansk litterær bevægelse fra 20'erne. Inkl. F. Scott Fitzgerald, Ernest Hemingway, T.S. Elliot og andre. Som navnet antyder var disse pessimistiske og mente generelt at det hele suttede.

4 Det originale manuskript (som i dag kan købes under titlen *'The Original Scroll'*) har dog noget mere åbenlyse referencer til narkotika, homoseksualitet og kriminalitet.

Litteratur

Kerouac, J. (2000), intr. Ann Charters. *On The Road*. 7th ed. London: Penguin Books.

Musik:

Canned Heat, Wilson, A. and Jones, F. (2009). *On the Road Again*. [Lyd CD] Los Angeles: Pegasus Entertainment. Kan findes på: <https://www.youtube.com/watch?v=qRKNw477onU> [Sidste adgang 5. feb. 2016].

andet

Brobygningsmentor

Brobygningsmentor er et nyt initiativ på idéhistorie. Formålet er, at studerende som snart er færdige med bacheloren, får mulighed for at kontakte en gruppe kandidatstuderende og høre mere om uddannelsens forskellige muligheder og umuligheder. Vi er tre brobygningsmentorer, som hver tager kandidaten på ulige linjer/måder. Hvis du er interesseret i at få et indblik i kandidaten på en lavpraktisk og direkte måde, så kan du skrive eller ringe til os, så tager vi dig med til et seminar, en workshop eller inviterer på en kop kaffe så du kan få et indtryk af arbejdsbyrden, læsemængden og litteraturudvalget samt underviserne og miljøet på kandidaten. Vi diskuterer også gerne personlige fordele og ulemper ved de forskellige linjer, som det måske kan være svært at få et indtryk af til introduktionsarrangementerne.

Louise Rognlien, tlf: 42721621 mail:

louiserognlien@hotmail.com

Jeg går på den klassiske og mest vanlige kandidatsordningen, nemlig A-linjen. Det vil si at jeg leser hele min kandidat på idéhistorie, og derfor deltager i de fire temarammene og historiefilosofi I og II. Jeg har lest idéhistorie på bacheloren, med tilvalgsfag i arabiske områdestudier. Jeg valgte å hoppe rett over til kandidaten etter bacheloren grunnet ulike reformers reelle innvirkning på opptagelse etc. Det er jeg faktisk blitt riktig glad for. Det er deilig å komme tilbake til idéhistorie etter et år med tilvalg, og både merke et nytt nivå i undervisningen, og samtidig at rammene forblir frie og at idéhistorie fortsatt er hva man selv gjør det til. Jeg definerer meg selv som fulltidsstudent, men holdet er preget av mange forskjellige tilganger til faget.

[andet]

Thomas Erslev, tlf.: 87162291, mobil: 24435597, mail: ide@cas.au.dk

Jeg er 4+4 ph.d.-studerende på Idéhistorie. Det betyder at jeg de første to af mit fireårige ph.d.-studium stadigvæk er indskrevet på kandidaten i idéhistorie og skal følge fag her. Jeg er bachelor i idéhistorie med tilvalg i litteraturhistorie og har en mastergrad i videnskabs- og medicinhistorie fra University of Manchester. Jeg har valgt at vende tilbage til idéhistorie på grund af den unikke fortolkningsramme der ligger i koblingen af konkret empiri og almenbegrebslig teori. Mit projekt behandler neurovidenskabernes idéhistorie i det 20. århundrede med en specifik dansk hjernesamling som omdrejningspunkt.

Marianne Fryd Sørensen, tlf.: 28975707, Mail: marianne.fryd@hotmail.com

Jeg har en bachelor i idéhistorie med tilvalg i historie, jeg er nu på b-linjen på kandidaten i idéhistorie. Det betyder at jeg det første semester er på mit tilvalgsfag, andet semester har jeg et fag på historie og et fag på idéhistorie, tredje semester er der profil-fag og så skriver jeg til sidst mit speciale i idéhistorie. På bacheloren var jeg blevet rigtig glad for idéhistorie, så jeg var i begyndelsen ikke særlig glad for tanken om, at skulle ud på et tilvalgsfag. Men tilvalgsfaget understreger virkelig, hvad man kan som idéhistoriker, og jeg blev meget opmærksom på hvad det er jeg har med fra mit hovedfag. Jeg endte dog med at blive så glad for mit tilvalgsfag, at jeg var ked af at slippe det helt efter kun et år, derfor var b-linjen en rigtig god løsning for mig.

GLOBAL IDÉHISTORIE

Global idéhistorie er en nyoppstartet lesekrets der har som formål at nyansere og utfordre vår kunnskap. Lesekretsen er åpne for alle interesserte enten om du går på 2. eller 8.semester, og på idéhistorie, filosofi, engelsk eller matematikk. Vi møtes annenhver torsdag fra 18-20 og diskuterer en eller flere tekster som kun har tilfelles at være *globale*, hva nu enn det betyr. Vi ønsker å lese et bredt spekter av tekster hvilket innebærer introduksjonstekster om disiplinen, tekster om tenkere og konkrete eksempler på hvordan global idéhistorie kan bedrives. Tekstene er ikke knyttet til et bestemt tema, men favner så meget som mulig, da vi alle sammen er nybegynnere. Det er fullt mulig at kun delta på enkelte møter, især siden vi leser nye tekster hver gang.

Når vi er ferdig med lesekretsen går vi over i unibaren og drikker en øl/danskvand og blir bedre kjent/fortsetter diskusjonen.

Hvis du er interessert i at delta på en eller flere torsdage så finn gruppen på facebook eller skriv til mail: louiserognlien@hotmail.com

Vi møtes i 1465, 519

Vi beslutter løpende hva vi konkret vil lese så følg med og oppdater deg på facebook – ta kontakt for oppdater leseplan

Datoer:

1.gang (11.februar)

Introduksjonstekst om disiplinen Global Idéhistorie fra antologien: *Global Intellectual History* (red.) Samuel Moyn & Andrew Sartori

- “Approaches to Global Intellectual History” - Samuel Moyn & Andrew Sartori
- “Making and Taking Worlds” – Duncan Bell

2.gang (25.februar) –

- Casper Andersen holder opplegg og åpner for diskusjon av disiplinen

3.gang (10.mars) --

4.gang (7.april) --

5.gang (21.april) --

6.gang (5.mai) Avslutnings tekst om Global Idéhistorie

- “How Global Do We Want Our Intellectual History to Be?” - Frederick Cooper

[andet]

Temaer vi vil berøre de neste ganger (2.-5.gang):

Islamsk filosofi

- Introduksjonstekst fra Safet Bektovic bok
- “Globalizing the Intellectual History of the Idea of the “Muslim World” – Cemil Aydin i *Global Intellectual History*
- Uttdrag av *Orientalisme* av Edward Said, “From Orientalism to Occidentalism” av Hassan Hanafi

Liberation Theology og Latin-Amerika

- Walter Mignolo
- Gustavo Gutiérrez – *A Theology of Liberation* (1971)/ Leonardo og Clodovis Boff– *Introducing Liberation Theology* (1987)

Afrika og det post-koloniale

- Chukwudi Eze

Kinesisk/Japansk filosofi

- Suzuki/Tao Te Ching

Økonomikritisk Læsekreds (ØL)

Vi er en læsekreds der mødes på de nedenstående datoer kl. 19.00 i bygning 1465, lokale 519. Alle er velkomne! Dog forventes det at man forbereder sig og deltager aktivt. Hvis du har spørgsmål kan du finde os på facebook - 'Økonomikritisk Læsekreds (ØL)'.

Dette semester vil vi stille skarpt på spørgsmålet om hvornår og hvordan finans og spekulation gik fra at være umoralsk, uproduktivt og tilfældigt til at være efterstræbelsesværdigt, vækstskabende og kalkulerbart.

2/2-16 Marieke de Goede "Virtue, Fortune, and Faith: A Genealogy of Finance" (2005) – preface, introduction + ch. 1-2

16/2-16 Marieke de Goede "Virtue, Fortune, and Faith: A Genealogy of Finance" (2005) – ch. 3-4

1/3-16 Marieke de Goede "Virtue, Fortune, and Faith: A Genealogy of Finance" (2005) – ch. 5-6 + conclusion

15/3-16 Alex Preda "Framing Finance – The Boundaries of Markets and Modern Capitalism" (2009) – Introduction + ch. 1

29/3-16 Alex Preda "Framing Finance – The Boundaries of Markets and Modern Capitalism" (2009) – ch. 2-3

12/4-16 Alex Preda "Framing Finance – The Boundaries of Markets and Modern Capitalism" (2009) – ch. 4-5

26/4-16 Alex Preda "Framing Finance – The Boundaries of Markets and Modern Capitalism" (2009) – ch. 6-8 + conclusion

(International students are more than welcome to join this study group in contemporary economic critique. This semester we will be focusing on the history of finance and speculation - for further information you can visit our facebook group 'Økonomikritisk Læsekreds (ØL)')

intro til en tænker

Jacob von Dichmann

Roland Barthes

- litteraturens nulpunkt

Litteraturen er som fosfor: den lyser stærkest i det øjeblik den nedbrydes. (Barthes 1968: 39)

Om begrebet *écriture* og forfatterens død.

Citatet stammer fra den franske litteratur- og kulturkritiker Roland Barthes (1915-80), der i sin første bog "Le Degré Zéro de l'Écriture" (da. "Litteraturens nulpunkt") fra 1953 lægger an til det udtryk, som senere skulle blive kendt som 'forfatterens død'. Under indflydelse fra Sartre fører Barthes den eksistentialistiske tænkning videre, men blot i en semantisk og poststrukturalistisk retning. Barthes er f.eks. en af de første til at indvarsle den fremmedgørelse og nyvurdering af humanisme-begrebet, som Foucault senere fuldbyrder i sin "Les Mots et Les Choses", hvormed de begge ser mennesket blive behandlet som et produkt af sin historiske samtid og ikke som en fri vilje, der skulle være i stand til at virke i et neutraliseret univers (ibid.: 11). Og det er på dette punkt Barthes bevæger sig væk fra Sartres tænkning og tanken om det 'rene engagement', idet han tillægger historien en betydningsbærende faktor, som for det enkelte individ – rent teoretisk – er svær at komme uden om. For det er menneskets lod at overtage et gennemstruktureret univers, som på forhånd bestemmer dets aktionsområde; og

denne tidsgiven strukturering angiver hvilke handlinger, der er meningsfulde og hvilke der er absurde; og uanset om vi kan lide det eller ej, er vi tvunget til at forholde os til disse strukturer, velvidende at de er historisk betinget (ibid.: 11).

Barthes fik i sin samtid enorm indflydelse på udformningen af den moderne roman i Frankrig og den litterære bevægelse omkring "Le Nouveau Roman", der blandt andre talte Alain Robbe-Grillet, Nathalie Sarraute, Samuel Beckett og Marguerite Duras. Til grund for forfatterens inspiration lå netop Barthes tanker om indplaceringen af litteraturen og forfatteren i en historisk bundet kontekst, som var afgørende for en given tids syn på litteraturens funktion. Forfatteren kan med andre ord ikke længere gøre, hvad han vil med litteraturen, fordi den historiske bevidsthed afstedkommer en stadig større grad af "formgivning" af litteraturen fra omkring ca. 1850 og frem til forfatterens død i vor tid. Et af Barthes' hovedeksempler er Gustave Flauberts (1821-80) litterære virksomhed, der markerer overgangen fra den klassiske *écriture* til en formens *écriture*. Tænk blot på Flauberts klassiker "Madame Bovary", der tillige kendes

som den absolutte bog om ingenting. Dette skal ikke tages for pålydende, men forstås i sammenhæng med den kendsgerning Barthes gør opmærksom på:

"Sproget og stilen er blinde kræfter; écrituren er en handling, der udtrykker historisk solidaritet. Sproget og stilen er objekter; écrituren er en funktion: den er forbindelsen mellem den kreative handling og samfundet, den er den litterære sprogbrug, som er blevet omformet af sin sociale bestemmelse, den er formen som fastholdes i sin menneskelige intention og som således knyttes til historiens store kriser." (ibid.: 22-23)

Forfatteren må med andre ord gøre sig klart, at i det øjeblik han sætter sig foran det hvide papir, må han forholde sig til en konvention der indgår i et værdihierarki; for uanset hvilken overbevisning forfatteren er af, om han f.eks. er marxist og/eller eksistentialist, bliver denne konvention for ham af borgerlig konservativ karakter (da litteraturen og særligt roman-genren er af borgerligt ophav). Forfatteren bliver derfor nødt til at stille sig selv det spørgsmål, om litteraturen i det hele taget er forenelig med hans intentioner og opfattelse af virkeligheden. På den baggrund opstår der en konflikt mellem den litterære konvention, den litterære sprogbrug og den virkelighed, som forfatteren vil referere til (ibid.: 11). Fordi, hvordan skrives denne konflikt? Det er ud fra denne sammenhæng, at forfatteren blev erklæret for død, fordi den stigende formgivning medfører en upersonlig litteratur til forskel fra den klas-

siske og individuelle litterære stil. Når litteraturens écriture således rammer nulpunktet, indtræffer forfatterens død, idet størrelserne Mening, Faderen, Oprindelsen osv., udviskes og ind kommer i stedet læseren af teksten, der suverænt og frit kan modulere tekstens mange spor, som er af ikke-personlig, sproglig art. Barthes bog om "Litteraturens nulpunkt" er på den måde også en fortælling om autoritetens forskydning, fra forfatteren og over til læseren.

Litteratur

Barthes, Roland, "Litteraturens nulpunkt", Rhodos 1968

Fibiger, Johannes m.fl. (red.), "Litteraturens tilgange", Academica 2008, 2. udgave, 1. oplag.

anmeldelser

Den Skønne Tænkning
Dorthe Jørgensen
Aarhus Universitetsforlag, 2014
965 sider, 499,95 kr.

anmeldelse »

Den skønne tænkning

Dette blads læsere behøver næppe nogen introduktion til Dorthe Jørgensen. Gennem mange bøger, et utal af artikler og en del radioindslag har hendes hhv. æstetiske og pædagogiske projekt vundet udbredelse blandt et bredt akademisk og folkeligt publikum. Nu har hun udgivet sit hidtil længste værk, den teologiske doktordisputats *Den Skønne Tænkning*; en mursten af et værk på 965 sider inkl. noter og opsummeringer på engelsk og tysk.

Æstetisk projekt

Bogen er en fortsættelse af det projekt som Jørgensen begynder i sine tidligere bøger *Skønhedens metamorfose* (2003) og *Historien som værk* (2006). Jørgensens ambition er at tænke epistemologi som en hermeneutisk-fænomenologisk æstetisk erfaringsproces, og hun prøver dermed at forbinde forskellige oplevelser af "mererfaring", "guddommelighed" og "skønhed" som de gestalter sig i religiøs, kunstnerisk og filosofisk regi. Jørgensens metode befinder sig et sted imellem filosofi og idéhistorie. Idéhistorien bliver gennemtrawlet for tanker som der kan fungerer som teo-

retisk baggrundstæppe for de filosofiske overvejelser som Jørgensen gør sig omkring æstetikken ift. sit projekt. Bogen er delt op i en række afdelinger fokuseret på hhv. Alexander Baumgarten, Walter Benjamin, Martin Heidegger samt en afdeling om Kant, som er spredt igennem bogen. Den sidste halvdel af bogen er en såkaldt "religionsfilosofisk udmøntning", hvori det teologiske perspektiv kommer i fokus. Bogen kan både læses fra start til slut samt i individuelle afsnit, uden at man nødvendigvis behøver at følge bogens kronologi. Dermed tjener *Den Skønne Tænkning* som et glimrende introducerende værk til læseren, som er interesseret i Jørgensens projekt. Bogen er yderst gennearbejdet, og man kan tydeligt mærke den opmærksomhed og fokus som bogen er skrevet og redigeret med. Derudover kan bogen også tjene som en unik introducerende tekst til de ovenfor nævnte tænkere - specielt afdelingen om Heidegger fungerer som en rigtig god introduktion til læseren, der er lettere bekendt med hans filosofi uden at være helt indforstået med hans fundamental-ontologiske værensprojekt.

Den uendelige genkomst

På trods af at bogen er et yderst gennemarbejdet og velskrevet værk, er der dog stadig visse kritikpunkter. For det første gentager bogen ofte sig selv og sine pointer, og som læser sidder man til tider og har lyst til at skimme visse afsnit da man føler, at man lige har fået serveret samme pointe i det forudgående afsnit. Hertil kan man dog påpege, at gentagelserne har en pædagogisk effekt da man aldrig føler at man glemmer Jørgensens hovedpointer omkring et emne. Det føles stadig til tider noget overflødigt, specielt med henblik på bogens længde. Derudover er det meget vigtigt at læseren holder sig for øje at de læsninger, som Jørgensen laver i Den Skønne Tænkning er relativt kontroversielle. Dermed menes der på ingen måde at der er tale om dårlig forskning - tvært imod. Men hvis værket tjener som introduktion for læseren til f.eks. Baumgartens tænkning, så skal man være opmærksom på at der på ingen måde er tale om en læsning der ligger sig op ad en bred akademisk konsus. Dette er selvfølgelig også hvad der gør bogen til et værk i sin egen ret, men Jørgensen udlægger ofte emnerne på en måde så man kan få indtrykket af at det er den korrekte måde at læse Heidegger/Baumgarten/etc. på. Dette er dog ikke kritikpunkter der sætter et stort aftryk på dette ellers yderst imponerende stykke forskning.

Markus Hansen

Statens Idehistorie
Mikkel Thorup
Aarhus Universitetsforlag, 2015
375 sider, 399,95 kr.

anmeldelse »

Statens Idehistorie

Forsiden af Statens Idehistorie er konstrueret sådan, at man får øjenkontakt med Hobbes Leviathan når øjet bevæger sig naturligt nedover omslaget. Det virker også som Mikkel Thorups egentlige formål med bogen, nemlig at få os til at se Leviathan (eller Staten) i øjnene.

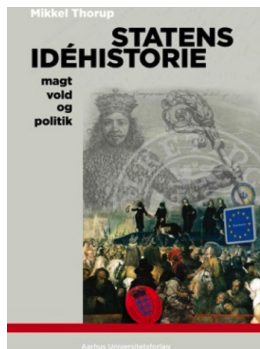
Indledningen begynder med en klassisk "se på det store i det små" fortælling om meterens tilblivelse, vi finder hurtigt ud af, at meteren er et produkt af oplysningstiden, og får blandt andet serveret den til alle tider relevante reference til Kants Besvarelse af spørgsmålet Hvad er oplysning? Derefter bliver der kort beskrevet, at man siden har tænkt om henholdsvis magt, vold og politik. Indledningen afslutter med et forsøg på, at forklare folket hvad idehistorie er, eller kan være, for en størrelse. Man opdager altså hurtigt, at man som studerende ved idehistorie ikke er målgruppen.

Statens Idehistorie består af tematiske kapitler, bogen er altså ikke en klassisk kronologisk idehistorie, hvori vi får en gennemgang af tankerne fra Platon til i dag. Derimod består bogen af tre dele, Stat, Vold og Politik, der hver indehol-

der tematiske kapitler, som ofte har et kronologisk islæt.

Første del Stat indeholder blandt andet en del af det, som man har læst i pol.øk., såsom klassikerne Machiavelli, Botero og Hobbes. Der er en gennemgående reference til det religiøse, der hele tiden skal vise os, i hvor høj grad staten har overtaget Guds rolle.

En interessant politisk rygdækning, der kan siges at være højaktuel, findes i kapitlet om den amerikanske revolution: "Vi har et ganske kort tidsrum, hvor en række yderst intelligente og velskrivende mænd – for den amerikanske revolution var i overvejende grad et mandligt foretagende – offentligt diskuterede sig frem til en stærk politisk kritik af den britiske kolonimagt og til en ny politisk filosofi for en nation der knapt nok eksisterede" (Thorup, 2015:84). Nødvendigheden af at specificere, at den amerikanske revolution var et mandsdomineret projekt, kan betvivles. Det er ikke fordi, det er en problematisk pointe, det er blot interessant at kønsspørgsmålet fremhæves. Dette kan ses i lyset af en kønsdebat, der i disse tider kører på fuldt tryk, og derfor kan bogen ses som en kilde til sin samtid.

Anden del omhandler vold. Indledningen fortæller at det handler om "den dødelige dialektik mellem statsvold og oprørsvold" (Thorup, 2015:130).

Mikkel Thorup har fundet en ellers ukendt tysker: Karl Heinzen der i 1853 udgav pamfletten "Mord og frihed". Mikkel Thorups behandling af Karl Heinzen minder til en vis grad om Dorthe Jørgensens behandling af Baumgarten. Pamfletten, skrives der, giver en forståelse for den franske revolutions voldsprog og ændring af voldslegitimering.

De to sidste kapitler i anden del hedder Ucivil Lydighed og God Vold, og det er her den egentlige tænkning begynder. Begrebet "ucivil lydighed" introduceres, ikke som et modstykke til det allerede kendte "civil ulydighed" men som en term der beskriver noget lignende men ikke helt ens. Begrebet "ucivil lydighed" forsøger at forstå voldelige aktører på deres egne præmisser, og blandt andet derfor hedder det "lydighed", da disse aktører er lydige over for deres egne sæt normer og regler.

God Vold er en "manual i voldslegitimering", og er altså et humoristisk forsøg på, at beskrive fællestrækkene ved hvordan politiske aktører legitimerer vold. Der bliver refereret til: George Bush, Osama Bin Laden, RAF, "Vestlige ledere" (nærmere bestemt under koso-vokrisen), Sørine Gotfredsen og til sidst Nelson Mandela.

Den tredje og sidste del, der har titlen Politik, er mindre refererende end de

to andre, men også sværere at anmelde. Uden dog at have talt antallet af noter og henvisninger, virker det som om der er færre. Sproget er mere flydende, og vi får et fint indblik i både hvad, men vigtigere endnu hvordan, Mikkel Thorup tænker om koncepter som konservatisme, liberalismen og dens kritikere, totalitarisme, kroppen og konspirationsteorier. Bogen kommer altså vidt omkring, men cirkulerer hele tiden om det samme, hvilket kan forsøges at opsummeres i spørgsmålet om, hvad der skal være politik, og hvad der ikke skal være det.

Det eneste sted sproget kunne være mere præcist, er et sted i kapitlet om liberalismekritik hvor der står: "Gustave Le Bon (1841-1931), der i *Psychologie des foules* fra 1895 udkastede en masse teori, som bl.a. inspirerede Sigmund Freud (1891-1939), Mussolini og Freuds nevø Edward Bernays (1891-1995), der i bogen *Propaganda* fra 1928 brugte hans teorier til at udvikle PR-teknikken" (Thorup, 2015:244). Her kunne den uopmærksomme læser i et svagt øjeblik komme til at tro, at denne "Edward Bernays" var nevø af både Freud og Mussolini. Kombinationen af denne misforståelse og navnet "Bernays" (Bearnaise) kan give anledning til en del forvirring.

Carmen Vind

Litteratur

Thorup, Mikkel (2015): *Statens idéhistorie*, Århus Universitetsforlag

Statslegender
Ole Thyssen
Informations Forlag, 2014
357 sider, 329,95 kr.

anmeldelse »

Statslegender

At ville skrive en bog om statens udviklingen gennem filosoffernes blik er en omfattende ambition. Vil man samtidig inddrage nutiden (velfærdsstaten) i en mere *journalistisk* form (Thyssens eget ord) - påpege dens spændinger og paradokser, samt pege mod fremtidens mulige løsninger og umuligheder i "*the next state*" - bliver det en yderst kompliceret manøvre uden tvivl. Så hvorfor ikke også inddrage formelle refleksioner over statens essens og prehistoriske former - nu hvor vi alligevel er i gang med at skrive? Sigtet med bogen er for omfattende og pladsen for småt. Umiddelbart tænkte jeg bogen som et filosofihistorisk ærinde, men i konklusionen syntes det filosofihistoriske blot at tjene som baggrundsmateriale for en samtidsskildringens sure opstød. Ikke at sure opstød ikke kan være gavnlige, men grundet den manglende plads til at uddybe dem ender de med at virke som et personligt mellemværende snarere end kvalificeret kritik. Eksempelvis den formodede offerkarriere i velfærdsstaten, hvilket givetvis kan være en problemstilling, men forplumres i usaglige formuleringer som: "Så mens champag-

nepropperne springer i det normale karrieresystem, når en eksamen eller en udnævnelse er opnået, springer der andre propper i velfærdens karrieresystem, når en ydelse er opnået eller en diagnose stillet." (Thyssen, 2014: 322) Starten og slutningen taler sammen, men midten er en overfladisk gennemgang af klassikernes syn på statens opgaver, administration, mål og de tilknyttede hovedbegreber, er mere et let tilgængeligt tapasbord, som efterlader en sulten, skuffet og rastløs. Thyssens gennemgang var til tider som at sidde til en gymnasietime og tænke: Hvad laver jeg her? I den forstand kan bogen læses med dette blik, da førnævnte fornemmelser jo har sin berettigelse. Alle kan have brug for en tur tilbage til gymnasiet engang imellem. Så længe man ikke forventer noget nyt eller dybdegående. Den politiske statsfilosofis historie er vel efterhånden gennemtærsket ift. oversigtsværker.

Kapitlet om velfærdsstaten og *The next state* har mange interessante diskussioner og elementer. Især pointen omkring den afmægtigt almægtige stat, hvis hovedopgave er sikringen af lighed og konkurrence (som jo netop er ken-

detegnet ved en vinder og en taber). Ellers velfærdsstatens juggernaut hjul, der tilsyneladende er ude af kontrol (ibid. 319). Men dette bliver ikke udfoldet som andet end unuanceret og postulatagtige slogans plus et par enkelte skemaer.

Bogen er mere filosofisk end historisk. Den forsøger at udlægge systematiske blik på staten, og konkrete historiske analyser er oftest ikke tilstede. Thyssen nævner også at sådanne "... fakta og formodninger bliver nonchalant overset" (ibid. 13). Statslegenderne bliver en pot pourri af begreber hvis duft giver genlyd i moderne næsebor. Selvom vi ikke nævner Platon, Rousseau, Hegel osv. over middagsbordet (når samtalen naturlig falder på statens indretning) så fortætter deres dunst sig i kælderens. Thyssen tildeler dermed filosoferne pladsen til at give ord til erfaring: "Ord forløser erfaring, ord giver selvbevidsthed, ord afviser andre ord, og ord virker. Ord er handling". (ibid. 12). For det første syntes det udgangspunkt at stille spørgsmålet: Hvilken erfaring har givet anledning til disse ord, der forløser dem, og herved må man da forholde sig til historiske eller idehistoriske vilkår? For det andet syntes det at overvurdere filosofernes evne til at *skabe* en kulturs eller stats bevidsthed fra et mere eller mindre privilegeret udgangspunkt. Brugshistorien er bevidst, og nok en smule arrogant, afvist her (ibid. 13). Målet er at konstruere statsdiagrammer (en form for essens), der er rensat for tid og rum (ibid. 16). Starten og slutnin-

gen er højere niveau og væsentligt mere interessante, da der tilkendes gives en kritisk ambition, som vil noget med nutiden og dens paradokser, men jævnfør den førnævnte kritik tænker man uundværlig: Var det nu også det du gjorde? Manglende plads kombineret med for stor vilje forhindrer bogen i at udfolde sig. For mange ting nævnes på for kort tid (hvoraf mange detaljer virker overflødige). Enten skulle man skære over-skudsfedt væk og udvide de centrale pointer, eller også skulle værket have været meget større, sådan at alle de lidt fritflyvende pointer kunne få plads til at integreres mere helstøbt ind i værket.

Frederik Ingvardt Pedersen

Litteraturliste

Thyssen, Ole (2014). *Statslegender*. Informations Forlag, København

På den anden side - en rejse i omstillingens grænseland
Jørgen Steen Nielsen
Informations Forlag, 2015
240 sider, 299,95 kr

anmeldelse »

På den anden side

Efter at have hittet med *Den store omstilling*, følger Jørgen Steen Nielsen, journalist og cand. scient. i biologi, nu trop med værket *På den anden side*. Forfatteren inviterer læseren med ud til et beboersamfund på Scoraig, en lille halvø i det nordvestligste hjørne af Skotland. Her tilbringer han en måned i et koldt stenhus iblandt halvøens 80 andre beboere. Værkets drivkraft beror på forfatterens fornemmelse af en stigende tvivl i samfundet: "Dette er ikke nogen *back to nature*-manddomsprøve. Det er heller ikke fortællingen om et lille økosamfund af idealister, der har meldt sig ud for at realisere den bæredygtige livsform. Dette handler mere om tvivl" (Nielsen, 2015: 17). En tvivl om, hvorvidt det moderne samfund bygget op omkring økonomisk vækst er langtidsholdbar eller ej, og ikke mindst hvad alternativet til et vækstfokuseret samfund ville være.

Et mikro- og makroperspektiv

I værkets forløb veksler forfatteren mellem at skue verden igennem et mikroperspektiv og et makroperspektiv. På den ene side debatterer han den økonomiske væksts tvivlsomme levealder i lyset af

de miljømæssige, sociale og økonomiske problemstillinger, som vi igennem de sidste par århundreder selv har skabt. Verden står over for en voldsom systemkrise, hvor vi (hvis vi fortsætter med vores nuværende livsførelse) vil undergrave vores egen eksistens. I betragtning af forfatterens journalistiske baggrund er det værd at bemærke hans brug af kilder og argumenter, som er på et absolut topniveau. De er med til at gøre værket fagligt autoritært. På den anden side reporterer han fra et alternativt minisamfund, som er selvforsynende og bæredygtigt. Scoraig er et samfund, hvor beboernes levestandard måler sig i jordens næring, egen produktion af el, forsyning af brænde etc. I tærsklen mellem livet på Scoraig og samfundets barske realiteter står Jørgen Steen Nielsen.

Fremtiden

Hans udsyn fra Scoraig fungerer som den røde tråd, der samler værket indimellem debatafsnittene. Samtidig er det her, hvor jeg oplever, at læseoplevelsen brænder mest igennem. Han formår med stor indlevelse at belyse Scoraig som et alternativ, der kan være med til at føre os ud af systemkrisen. Samtidig bemærker han, at hans indstilling til så-

danne mikropans initiativer er, at han ikke stoler på en prompte omstilling på makroplan til at føre os ud af krisen, tværtimod er nøgleordet *tålmodighed*: "En tålmodig revolution er det, verden behøver" (Nielsen, 2015: 206). *På den anden side* er en øjenåbner for de tvivlsomme udfordringer, verden står over for i dag, men samtidig rummer værket tillid til en bedre fremtid, fordi mennesket i lyset af historien altid har været kløgtige nok til kunne tilpasse sig og overleve. Tvivl og tillid er dybt modstridende følelser at operere med, når det gælder politik, miljø og økonomi - ikke desto mindre er det lige præcis disse, der gør bogen summende attraktiv for enhver.

Marie Yde Søndergaard

Litteratur

Nielsen, Jørgen Steen (2015): *På den anden side - en rejse i omstillingens grænseland*. København: Informations Forlag

CALL FOR PAPERS

TINGEN

- Afdelingsblad for Idéhistorie

SYGDOM!

Et nyt semester skydes igang, og vinteren står så småt og truer med at falde over i foråret. Væk er de evindelige vinterforkølelser, og idet kulden fortager sig, virker den revitaliserede krop nu mere modstandsdygtig mod alskens faretruende, læseforstyrrende sygdomme. Dette skal dog ikke forhindre TINGEN i at grave i det folk helst tager afsked med. Idet sygdommen forsvinder fra legemet, vil TINGEN således lade sygdommen få frit spil på papiret. Så frem med den metaforiske kamille, på med halstørklædet, og til tasterne til næste TINGEN nummer: Sygdom.

Hvad enten du ønsker at undersøge sygdommens afkroge på freudiansk, foucaultiansk eller i famlende febevildelse, så står døren åben for idéhistoriske helbredelser af sygdommens væsen. Om du vil skrive en tekst om sygdom til døden, hippokratiske væsker, galeanstalter, helbredskurerende heksekunstner, immunforsvar, forelskelse eller Nietzsches diagnoser, så ønsker vi at læse den, idet de idéhistoriske udredninger vil agere den søde medicin vi end ikke vidste vi havde brug for.

Vi ønsker os artikler inden for temarammen, andre artikler med idéhistorisk relevans eller

anmeldelser af bøger vi har liggende, eller som man kan ønske sig. Redaktionen ønsker sig artikler på ca. 2-4 normalsider. Det er en kunst at fatte sig i korthed. Hvis du vil skrive en artikel kan du tage kontakt til redaktionen på mailen under, idet du efterfølgende vil få tilsendt en skrivevejledning.

DEADLINE 24.april 2016. Bidrag må gerne sendes inden tidsfristen. Modtages på ide.tingen@gmail.com

